

PROTOCOL

voor de werking van het
gemeenschappelijke opvangpunt

De bisschoppen en hogere oversten van België

2021

1

HET MELDEN VAN SEKSUEEL MISBRUIK VAN MINDERJARIGEN EN KWETSBARE PERSONEN BINNEN EEN PASTORALE CONTEXT

1.1 Melden als opdracht

Misbruik of verwaarlozing van een minderjarige of kwetsbare persoon, of een vermoeden daarvan, moet men volgens de wet melden aan de diensten van Justitie. Terecht is de samenleving bekommerd om de veiligheid van minderjarige of kwetsbare personen, alsook om het herstel van alle onrecht dat een slachtoffer werd aangedaan. Het Strafwetboek vermeldt dat wie weet heeft van het feit dat iemand in nood verkeert en geen verantwoordelijkheid opneemt, verdacht kan worden van schuldig verzuim.

De Kerk beseft dat misbruik melden geen eenvoudige opdracht is. Het is een grote stap die meestal veel moed en energie vraagt. Juist daarom wil de Kerk wie aarzelt over een mogelijke melding aanmoedigen en helpen om deze stap te zetten. Wanneer Justitie niet meer kan handelen, bijvoorbeeld om reden van overduidelijke verjaring, kan het opvangpunt van de Kerk het dossier behartigen volgens de regels van dit protocol. Dit protocol is ook van toepassing in geval van vrijspraak van de dader of van seponering door Justitie.

1.2 Wat is het gemeenschappelijke opvangpunt?

Vanaf 2021 werken de Nederlandstalige bisdommen en de Unie van Religieuzen in Vlaanderen (URV) met een gemeenschappelijk opvangpunt voor de melding van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context. Dit gemeenschappelijke opvangpunt vervangt de afzonderlijke opvangpunten van de bisdommen en van de URV die sinds 1 januari 2012 in werking waren.

Het opvangpunt, onder leiding van een coördinator, bestaat uit leden met diverse professionele ervaringen in de geestelijke gezondheidszorg, de burgerrechtelijke en kerkrechtelijke regelgeving en de maatschappelijke dienstverlening. Elk bisdom en de URV hebben een vertegenwoordiger in het opvangpunt.

De leden van het opvangpunt werken samen in multidisciplinair verband. Ze zijn gehouden aan de regels van de deontologische zwijgplicht. Ze verrichten hun werkzaamheden onafhankelijk van de betreffende bisschop of religieuze overste.

Het opvangpunt kan een beroep doen op de voorzitter en de secretaris van de *Stichting Dignity*, een stichting van openbaar nut opgericht om de Kerk (de bisschoppen en de hogere oversten) te vertegenwoordigen in dossiers van grensoverschrijdend seksueel gedrag. Namens de Kerk kan de *Stichting Dignity* passende herstelmaatregelen voorstellen, uiteraard vanuit het gezichtspunt van de slachtoffers.

Verbonden met het gemeenschappelijke opvangpunt beschikken elk bisdom en de URV over een lokaal aanspreekpunt voor meldingen van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context. Elk aanspreekpunt bestaat uit een contactpersoon met een of meerdere medewerkers. Het aanspreekpunt handelt altijd in nauw overleg met het gemeenschappelijke opvangpunt.

Alle bisschoppen en religieuze oversten verbinden zich ertoe om alle nieuwe meldingen van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context voor verdere behandeling over te dragen aan het gemeenschappelijke opvangpunt. Ook verbinden zij zich ertoe om geen dadingen te sluiten met slachtoffers zonder de instemming van het gemeenschappelijke opvangpunt of van de *Stichting Dignity*.

1.3 Wie kan er terecht en hoe?

Iedere persoon, ongeacht zijn of haar leeftijd, die recent of in het verleden het slachtoffer was van seksueel misbruik in een pastorale relatie kan zich tot het gemeenschappelijke opvangpunt wenden. Die mogelijkheid geldt ook voor wie getuige, dader of verdachte was van seksueel misbruik in een pastorale relatie. Zij geldt eveneens voor wie een ernstig of gegrond vermoeden van dergelijke feiten heeft.

De melding aan het gemeenschappelijke opvangpunt kan gebeuren via het centrale infopunt, of via het aanspreekpunt van een bisdom of van de URV (zie hieronder).

De melding kan zowel gaan over laakbare feiten, gedragingen of uitspraken, als over de manier waarop kerkelijke verantwoordelijken hiermee zijn omgegaan. De feiten kunnen al of niet verjaard zijn. Het kan feiten betreffen waarvan het slachtoffer of de dader al zijn overleden.

1.4 Laagdrempeligheid, vertrouwelijkheid en veiligheid

Laagdrempeligheid, vertrouwelijkheid en veiligheid zijn belangrijke werkingsprincipes van het opvangpunt. Voor slachtoffers is het allesbehalve gemakkelijk om voor het eerst of nog eens te vertellen wat ze hebben meegemaakt. Hun beslissing om te spreken verdient alle respect en zorgvuldigheid. De eerste persoon met wie de melder in contact komt, moet daarom goed kunnen luisteren. Hij houdt rekening met de moeite die het kost om een verhaal te vertellen dat samenhangend en geloofwaardig is. Vaak komt het verhaal broksgewijs naar boven. Of verloopt het gesprek verward en moeizaam. Slachtoffers zitten bovendien met vele vragen tegelijk. Wat vertel ik en wat niet? Wat gebeurt er nu met mijn verhaal? Brengt dit gesprek mij verlichting of zal ik mij nog onzekerder voelen? Kan degene die luistert wel echt begrijpen waarover ik het heb? Wat wil ik met mijn aanklacht bereiken? Zullen ze mij geloven? Moet ik bewijzen aanvoeren? Wie een melding doet, moet weten en voelen dat zijn of haar melding ernstig wordt genomen en gewaardeerd.

1.5 Hoe is het gemeenschappelijke opvangpunt te bereiken?

Via het centrale infopunt of via een lokaal aanspreekpunt.

Zij geven elke melding door aan het gemeenschappelijke opvangpunt.

Het centrale infopunt is telefonisch bereikbaar op het nr. 02 507 05 93 of via het e-mailadres: info.misbruik@kerknet.be.

Elk bisdom en de URV hebben een lokaal aanspreekpunt met volgend e-mailadres:

- aanspreekpuntmisbruik.antwerpen@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.brugge@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.gent@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.hasselt@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.mechelen-brussel@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.urv@kerknet.be

2

PROTOCOL VOOR DE WERKING VAN HET GEMEENSCHAPPELIJKE OPVANGPUNT EN DE LOKALE AANSPREEKPUNTEN

Het protocol gaat uit van *Verborgen Verdriet*, de beleidsbrochure van de bisschoppen en hogere oversten van België uit 2012. Deze brochure bevat de beleidslijnen van de Kerk in België voor zowel de aanpak van seksueel misbruik in een pastorale context, als voor de erkenning en het herstel van slachtoffers van seksueel misbruik. Sinds de publicatie van deze beleidsbrochure zijn diverse maatregelen aangepast en bijgestuurd, telkens op basis van voortschrijdend inzicht en opgedane ervaring.

2.1 Kennismaking met de melder

Wie een melding wil maken, kan telefonisch, via e-mail of per brief contact opnemen voor een persoonlijk gesprek. Een melder kan zich steeds laten vergezellen door een vertrouwenspersoon.

Elke melding wordt vertrouwelijk behandeld. Samen met de melder wordt de verdere werkwijze besproken en vastgelegd.

2.2 Contact met de melder

De coördinator van het gemeenschappelijke opvangpunt of de contactpersoon van een aanspreekpunt neemt binnen de week contact op met de melder om een eerste afspraak vast te leggen. Het voorliggende protocol dient als handleiding en wordt indien nodig toegelicht. De coördinator informeert de leden van het gemeenschappelijke opvangpunt en houdt hen op de hoogte van elke verdere ontwikkeling.

De coördinator informeert ook de bisschop of de overste over de melding.

Om te vermijden dat een slachtoffer van het kastje naar de muur wordt gestuurd, of zich ver moet verplaatsen, zal de coördinator van het gemeenschappelijke opvangpunt zo vlug mogelijk bepalen welke medewerker(s) uit welke regio of uit welk aanspreekpunt namens het gemeenschappelijke opvangpunt de volgende gesprekken zal voeren of relevante informatie zal verzamelen.

2.3 Het gesprek met de melder

Een medewerker noteert de naam, burgerlijke staat en contactgegevens van het slachtoffer of van de melder (indien de melder een derde persoon is). De medewerker noteert ook de naam en het statuut van de vermeende dader, de datum van de melding en de periode waarin de feiten zich hebben voorgedaan, de aard van de feiten, de context waarin ze zich hebben voorgedaan (school, jeugdbeweging, ...), de leeftijd van het slachtoffer op het moment van de feiten en van de melding, alsook de verwachtingen van het slachtoffer inzake de aanpak van het misbruik en mogelijke herstelmaatregelen. Het gemeenschappelijke opvangpunt of het lokale aanspreekpunt helpt deze verwachtingen te verwoorden (zie bijlage 2).

Bij melding door een derde persoon is het belangrijk te weten of het vermeende slachtoffer van het initiatief tot melding op de hoogte is. De medewerker vraagt of en hoe het gemeenschappelijke opvangpunt of het lokale aanspreekpunt contact kan opnemen met het vermeende slachtoffer. De medewerker vraagt ook of de melder verlangt dat derden worden ingelicht (bv. verantwoordelijken van een parochie of religieuze gemeenschap).

De melder (eventueel ook de aanwezige vertrouwenspersoon) ontvangt van de melding een verslag ter ondertekening 'voor gelezen'. Men kan afspreken hoe en wanneer de melder dat verslag wil ontvangen, eventueel in een tweede gesprek of per brief of e-mail. Wanneer de melding gebeurt bij een lokaal aanspreekpunt bezorgt de medewerker van het lokale aanspreekpunt meteen een kopie van dit verslag aan de coördinator van het gemeenschappelijke opvangpunt. De coördinator bezorgt een kopie van het verslag aan alle leden van het gemeenschappelijke opvangpunt. De coördinator en de leden van het gemeenschappelijk opvangpunt regelen de verdere aanpak van het dossier.

2.4 Info opzoeken over de vermeende dader

Een medewerker van het lokale aanspreekpunt verzamelt de nodige informatie over de vermeende dader. Dit gebeurt in samenwerking met het betrokken bisdom of de religieuze congregatie. Is de vermeende dader overleden, dan stelt de medewerker op basis van archiefmateriaal een *curriculum vitae* samen en probeert de naam van eventuele getuigen te achterhalen.

2.5 Beoordeling van de melding

De coördinator en de leden van het gemeenschappelijke opvangpunt ontvangen het verslag van het eerste gesprek en beoordelen de melding. Het gemeenschappelijke opvangpunt bespreekt en bepaalt hoe de verdere behandeling van de melding zal verlopen. Zij noteren alle in het dossier voorziene stappen.

Na deze beraadslaging brengen zij de bisschop of de overste op de hoogte van hun beoordeling en van de voorziene stappen.

2.6 Contact en gesprek met de ‘vermeende’ dader

In overeenstemming met het stappenplan van het gemeenschappelijke opvangpunt, nodigt een medewerker de vermeende dader uit voor een eerste confrontatie met de klacht en voor een verkennend gesprek. Men deelt hem/haar mee dat hij/zij zich kan laten vergezellen door een vertrouwenspersoon. Het voorliggende protocol dient als handleiding en wordt zo nodig toegelicht. Ook deelt men hem/haar mee dat hij/zij het recht heeft zich te laten bijstaan door een raadgever of advocaat, zowel burgerrechtelijk als kerkrechtelijk.

2.7 De vermeende dader is overleden of handelingsonbekwaam

Ook wanneer de vermeende dader overleden is of handelingsonbekwaam, kan het gemeenschappelijke opvangpunt gepaste herstelmaatregelen ten aanzien van het slachtoffer voorstellen, overeenkomstig de categorieën die het *Arbitragereglement* daarvoor heeft bepaald (zie bijlage 4).

2.8 Beoordeling en verslag aan de bisschop of de overste

De coördinator en de leden van het gemeenschappelijke opvangpunt ontvangen een verslag van alle vorige stappen en beoordelen het verdere verloop van het dossier. Alle nieuwe stappen worden zorgvuldig gerapporteerd en bijgehouden in het dossier.

Zij houden de bisschop of overste op de hoogte van hun beoordeling en verdere afhandeling van het dossier. Ook adviseren zij de bisschop of overste met het oog op eventuele disciplinaire maatregelen tegenover de vermeende dader of op beschermende maatregelen tegenover het slachtoffer. Een preventieve schorsing van de vermeende dader kan zich opdringen. Deze schorsing loopt zolang het onderzoek duurt. Ze is geen ontzetting uit het ambt of uit het religieuze leven, maar kan een volledige of gedeeltelijke opschorting van alle pastorale en kerkelijke activiteiten inhouden. Ze moet voor alle betrokkenen de sereniteit van het onderzoek waarborgen.

Het gemeenschappelijke opvangpunt heeft ook aandacht voor de ‘secundaire slachtoffers’ van seksueel misbruik (partner, familie, pastores en parochie van dader/slachtoffer ...) en adviseert de bisschop of de overste over de gepaste zorg voor hen. ‘Secundaire slachtoffers’ kunnen voorkomen in alle dossiers: van levende of overleden daders, van verjaarde of niet-verjaarde feiten, van echte of valse verklaringen.

2.9 De melder wordt ingelicht over de verdere aanpak

De coördinator houdt contact met de melder, of duidt iemand daarvoor aan. De beslissingen en de verdere opvolging worden met de melder besproken.

2.10 Mededeling aan de pers en aan derden

De beslissing om al dan niet te communiceren via de media is een complexe aangelegenheid.

Het belang van een melder is niet altijd gediend met een expliciete communicatie. Zolang het om een vermeende dader gaat, is voorzichtigheid geboden.

Bij een preventieve schorsing, die uiteraard publiek is, is een persbericht op initiatief van de verantwoordelijke kerkelijke autoriteit aangewezen.

In het persbericht zal men spreken over de ‘vermeende dader’ en wijzen op het belang van de sereniteit tijdens het onderzoek.

Er is tegelijk aandacht voor de secundaire slachtoffers; eventuele communicatie met hen wordt per dossier bekeken en afgesproken met de bisschop of overste.

2.11 Communicatie met de Congregatie voor de Geloofsleer

De bisschop of overste meldt de klacht aan de *Congregatie voor de Geloofsleer*, van zodra de eerste onderzoeksresultaten bekend zijn. Voor het canonieke luik van het dossier volgt de bisschop of overste het *Vademecum* van de *Congregatie voor de Geloofsleer* van 16 juli 2020. Het opvangpunt kan hierbij helpen. Een kopie van de brief aan de *Congregatie voor de Geloofsleer* en van haar antwoord wordt in het dossier van het opvangpunt bewaard. De melder krijgt een bewijs van de melding aan de *Congregatie voor de Geloofsleer*. Ook latere correspondentie met de *Congregatie voor de Geloofsleer* over deze zaak wordt in het dossier van het gemeenschappelijke opvangpunt bewaard.

2.12 Melding aan Justitie en de eigen rol van het gemeenschappelijke opvangpunt

Bij voldoende grond van waarachtheid is een melding aan Justitie noodzakelijk. Een stap naar de politie of het gerecht kan het slachtoffer afschrikken, vooral wanneer het deze stap alleen moet zetten. Het opvangpunt kan het slachtoffer daarin begeleiden. Een kopie van de aangifte aan de politie of het gerecht wordt in het dossier bewaard. Wanneer het slachtoffer geen melding aan de politie of het gerecht wil maken, zet het opvangpunt zelf de nodige stappen daartoe, eventueel zonder bekendmaking van de naam van de melder. Het gemeenschappelijke opvangpunt zal de klacht melden aan de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats van de vermeende dader of bij de federale procureur. De Kerk wil dat Justitie elk misdrijf kan behandelen. Tegelijk wil zij risico's voor andere mogelijke slachtoffers zoveel mogelijk vermijden.

Bij vervolging van de vermeende dader door Justitie kan het bisdom of de religieuze congregatie zich burgerlijke partij stellen.

2.13 De zorg voor het slachtoffer

Via een burgerlijke partijstelling kan het slachtoffer zijn rechten voor de geleden schade laten gelden. Naast deze gerechtelijke procedure kan de Kerk bijkomende herstelmogelijkheden aanbieden, zoals een gesprek met het slachtoffer en mensen die hem nabij zijn, een confrontatie met de dader, verontschuldigingen vanwege de dader of de kerkelijke overheid. De Kerk kan ook een specifieke pastorale zorg aanbieden. Na een eventuele bekentenis door de vermeende dader of na een vonnis door de rechtbank, volgt opnieuw overleg tussen het gemeenschappelijke opvangpunt en het slachtoffer over de verdere aanpak van het dossier.

2.14 De aanpak van de dader

Zolang het gerechtelijke onderzoek duurt, loopt voor de vermeende dader normaal een preventieve schorsing. Het kan nuttig zijn psychologische of spirituele zorg te voorzien voor de vermeende dader.

In het geval van een veroordeling door Justitie of van een gerechtelijke overeenkomst brengt de bisschop of de overste de *Congregatie voor de Geloofsleer* op de hoogte. De *Congregatie voor de Geloofsleer* is verantwoordelijk voor kerkelijke strafprocedures. Ofwel spreekt zij zelf een strafmaatregel uit, ofwel laat zij deze beslissing over aan de bisschop, de overste of een plaatselijke kerkelijke rechtbank. In de laatste gevallen bepaalt de *Congregatie voor de Geloofsleer* hoe de procedure verder moet verlopen.

De bisschoppen en hogere oversten van België hebben een *Raad van Toezicht* opgericht om hen te adviseren in de beoordeling en uitvoering van dossiers van voormalige daders van seksueel misbruik. De bisschoppen en hogere oversten hebben zich ertoe verbonden om de adviezen van de *Raad van Toezicht* op te volgen.

Preventieve maatregelen blijven geldig tot de definitieve uitspraak over een eventuele kerkelijke strafmaatregel. Vanuit zijn pastorale en bestuurlijke verantwoordelijkheid kan een bisschop of overste, naast of na de uitvoering van de opgelegde strafmaatregelen, bepalen voor welke taken of opdrachten een veroordeelde dader eventueel nog in aanmerking komt. Hierbij zal de bisschop of overste het advies inwinnen van de *Raad van Toezicht*.

Ook in geval van seponering of vrijspraak door Justitie zal de bisschop of overste oordelen in welke mate zich eventuele binnenkerkelijke maatregelen opdringen. Hij zal daartoe het advies inwinnen van de Raad van Toezicht.

Bij burgerlijk of kerkelijk verjaarde feiten zal de bisschop of de overste maatregelen nemen om een mogelijke herhaling van de feiten te voorkomen. Zij zullen gewezen daders ernstig aanmanen om financieel bij te dragen in de tegemoetkoming aan hun slachtoffer(s), ook wanneer dit niet in rechte kan worden afgedwongen.

Naast de vermelde maatregelen hebben voormalige daders een blijvende begeleiding nodig. Ondanks het gebeurde moeten zij verder door het leven, al of niet in een kerkelijk of pas-

toraal verband, afhankelijk van de aard van de feiten en de persoonlijke levenssituatie. Via hun zorgteam kunnen bisdommen en de URV meewerken aan een passende omkadering en professionele ondersteuning van deze personen. De kerkelijke overheid kan daarvoor ook een beroep doen op de maatschappelijke dienstverlening, bijvoorbeeld via de centra voor forensische psychiatrie.

2.15 Duidelijk verjaarde feiten

Bij burgerlijk verjaarde feiten zoekt het gemeenschappelijke opvangpunt naar vormen van erkenning van het slachtoffer, probeert het tot een verontschuldiging vanwege de dader te komen, en een financiële tegemoetkoming te bepalen. De criteria voor deze financiële tegemoetkoming zijn dezelfde als vastgelegd in het *Arbitragereglement* (zie bijlage 5). In gesprek met het slachtoffer probeert het gemeenschappelijke opvangpunt een akkoord te bereiken. Het akkoord wordt vastgelegd in een ‘dading’ die beide partijen ondertekenen, namelijk het slachtoffer (of de nabestaanden) en de bisschop of overste (in uitzonderlijke gevallen de *Stichting Dignity*) (zie bijlage 3/4).

De dading wordt opgesteld in drie exemplaren. Een eerste exemplaar is bestemd voor het slachtoffer, een tweede voor de bisschop of overste en een derde blijft bewaard bij de *Stichting Dignity*.

De *Stichting Dignity* maakt de financiële tegemoetkoming over aan het slachtoffer.

Als een akkoord tussen het slachtoffer en het gemeenschappelijke opvangpunt niet lukt, kan men de bemiddeling inroepen van de *Stichting Dignity*.

Ook wanneer geen financiële tegemoetkoming wordt uitgekeerd, legt men alle afspraken vast in een dading.

De dader blijft preventief geschorst tot na de beslissing van de *Congregatie voor de Geloofsleer* over een eventuele kerkelijke verjaring en overeenkomstige strafmaatregelen. De uitvoering van deze strafmaatregelen verloopt zoals hierboven voorzien in nr. 2.14.

2.16 De vermeende dader is overleden

Wanneer de dader is overleden, gaat het gemeenschappelijke opvangpunt analoog te werk als met slachtoffers van verjaarde feiten. De bisschop of de overste neemt de opdracht over voor de erkenning van het slachtoffer en het aanbieden van verontschuldigingen.

2.17 Zelfdoding bij het slachtoffer

Wanneer het slachtoffer is gestorven door een zelfdoding die verband houdt met het seksueel misbruik, voorziet het *Arbitragereglement* de mogelijkheid van een dading met de nabestaanden in de eerste graad, ten bedrage van een forfaitaire tegemoetkoming van 7.000 euro.

2.18 Valse klacht

Een valse klacht is een vorm van laster en eerroof, en dus een delict. Zij brengt ernstige schade toe zowel aan de valselijk beschuldigde persoon als aan diens familie en vrienden. Zowel burgerrechtelijk als kerkrechtelijk staan strafmaatregelen op valse beschuldigingen. In geval van een valse klacht zal het gemeenschappelijke opvangpunt gepaste maatregelen tot eerherstel voorstellen.

2.19 Afsluiting dossier en archivering

Het gemeenschappelijke opvangpunt sluit elk dossier af met een eindverslag, waaruit duidelijk blijkt hoe het probleem is opgevolgd en welke maatregelen zijn genomen. Een kopie van dit eindverslag wordt bewaard door de *Stichting Dignity*. Een andere kopie wordt bewaard door het bisdom of de religieuze congregatie van de betrokken dader, met het oog op de bestuurlijke verantwoordelijkheid van diens huidige en toekomstige oversten. De melder en de beklagde worden op de hoogte gebracht van de afhandeling van het dossier.

De *Interdiocesane Commissie voor de Bescherming van Kinderen en Jongeren* publiceert geregeld een geanonimiseerd rapport van de dossiers die het gemeenschappelijke opvangpunt heeft binnengekregen en behandeld. Dat rapport wordt openbaar gemaakt. Transparantie moet garant staan voor een duidelijk beleid en een adequate preventie.

2.20 Een melder of het slachtoffer richt zich uitsluitend tot Justitie en niet tot het gemeenschappelijke opvangpunt of tot een lokaal aanspreekpunt

Justitie is bevoegd voor het onderzoek, de beoordeling en eventueel de bestraffing van seksueel geweld of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Daarom zal het gemeenschappelijke opvangpunt mensen motiveren en bijstaan om dit soort misdrijven altijd aan de politie of aan de rechtbank te melden.

Zodra het gemeenschappelijke opvangpunt weet heeft dat melding is gedaan bij de politie of de rechtbank, zal het de bisschop of de overste hiervan op de hoogte brengen. Zodra de kerkelijke overheid over informatie over een (vermeend) misdrijf beschikt, kan zij een eigen onderzoek opstarten en advies inwinnen omtrent de eventuele preventieve schorsing van een vermeende dader. De bisschop of overste kan aan de procureur de toelating vragen om als mogelijk benadeelde partij een kopie van het gerechtelijke dossier te bekomen. In geval van vervolging van de beklagde kan het bisdom of de religieuze congregatie zich burgerlijke partij stellen. Indien het slachtoffer of de melder zelf geen contact met het bisdom of de religieuze congregatie wenst, zal men dat respecteren. Uiteraard blijft zowel het gemeenschappelijke opvangpunt als de kerkelijke overheid beschikbaar om het slachtoffer te ontvangen, wanneer het dat wenst.

2.21 Een melder of een slachtoffer richt zich tot een andere bemiddelingsinstantie en niet tot het gemeenschappelijke opvangpunt of tot een lokaal aanspreekpunt

Een slachtoffer of melder kan zich richten tot een andere bemiddelingsinstantie dan het gemeenschappelijke opvangpunt (bv. de door de Vlaamse Gemeenschap opgerichte *Commissie voor Erkenning en Bemiddeling voor Institutioneel Misbruik en Geweld uit het Verleden*). Wanneer een dergelijke bemiddelingsinstantie contact opneemt met een priester, een religieus, een bisschop of een overste, dragen zij het betreffende dossier onmiddellijk over aan het gemeenschappelijke opvangpunt, dat verder instaat voor de gesprekken met de bemiddelingsinstantie, het slachtoffer, de vermeende dader, de bisschop of overste, alsook voor het sluiten van een dading.

BIJLAGE 1.

OMSCHRIJVING VAN SEKSUEEL GRENDOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Seksueel misbruik van een minderjarige omvat alle seksuele handelingen die een volwassene heeft met een minderjarige.

Een dader van seksueel misbruik kan ook een adolescent van 16 of 17 jaar zijn, wanneer hij seksuele handelingen stelt met iemand die 5 jaar jonger is.

In de vakterminologie spreekt men van seksuele handelingen die 'hands-on' of 'hands-off' zijn.

Hands-on betekent: alle vormen van aanrakingen zoals aanrakingen van gevoelige of intiemere delen van het lichaam, zowel boven als onder de kleren. Het kan ook gaan om vormen van masturbatie en penetratie. Het binnendringen van het lichaam, langs welke opening ook, met gelijk welk voorwerp is een vorm van penetratie.

Hands-off: dit is een vorm van misbruik waar men, zonder enige vorm van aanraking, de minderjarige (of hieraan gelijk verklaarde) verplicht tot voyeurisme, exhibitionisme of het bekijken van pornografie. Alleen al de intentie tot deze vormen van misbruik wordt als een misbruik zelf beschouwd.

Elke vorm van seksueel benaderen van een persoon die door handicap, door leeftijd, door een broosheid of kwetsbaarheid of door zijn situatie niet ten volle beseft of begrijpt wat het initiatief van de dader betekent en ook niet in staat is om ten volle de toestemming daartoe te geven, wordt gelijkgesteld met het misbruik van een minderjarige.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag volgens de Belgische wet

Seksueel grensoverschrijdend gedrag behoort tot het domein van de strafwet. De Belgische wet bepaalt de meerderjarigheid op 18 jaar en voorziet bovendien in een minimumleeftijd van 16 jaar om wettelijk te kunnen instemmen met seks. De wet van 14 november 2019 heeft de verjaring afgeschaft voor seksuele misdrijven op minderjarigen.

De strafwet deelt strafbare seksuele feiten op in vier gebieden:

- Aanranding van de eerbaarheid: hierbij wordt een slachtoffer op een fysieke of andere manier gedwongen ongewenste seksuele handelingen uit te voeren of te ondergaan. Bij aanranding vindt géén penetratie plaats.
- Verkrachting: hierbij wordt een slachtoffer gedwongen tot seks mét penetratie. De strafwet omschrijft verkrachting als 'elke daad van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon die daar niet in toestemt'.
- Openbare schennis van de goede zeden: is 'alles wat van aard is om een seksueel schandaal te verwekken'. Dit kunnen teksten of afbeeldingen zijn, zoals kinderporno. Of bepaald gedrag, zoals naakt op straat lopen.
- Aanzetten tot ontucht en prostitutie: ontucht is iemand overhalen tot onzedelijke seksuele daden. Prostitutie is het aanbieden van seks tegen betaling. De wet maakt een onderscheid tussen vrijwillige en onvrijwillige prostitutie.
- Seksueel strafbaar gedrag kan zich uiten in vele vormen: aanranding, verkrachting ... De feiten worden zwaarder of lichter bestraft naargelang de ernst, de duur (of herhaling) en de leeftijd van het slachtoffer.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag volgens het kerkelijk recht

Men is minderjarig tot zijn 18. Sinds 2010 worden personen met beperkingen in hun intellectuele mogelijkheden op dezelfde wijze behandeld als minderjarigen. Het kopen, het bezitten of het verspreiden van pornografie met beelden van min-14-jarigen is eveneens een delict. De verjaringstermijn is 20 jaar en begint te lopen vanaf de 18de verjaardag.

BIJLAGE 2.

DOCUMENT BIJ OPENING DOSSIER

Gemeenschappelijke opvangpunt

Lokaal aanspreekpunt van het bisdom: .....

Aanspreekpunt van de URV: .....

Adres: .....

.....

E-mailadres van de coördinator: .....

VERTROUWELIJK

1. Gegevens over de persoon die contact neemt

Statuut van de persoon die de klacht indient (slachtoffer/dader/andere):

NAAM: .....

Voornamen: .....

Man / Vrouw

Geboorteplaats en – datum: .....

Huidig beroep: .....

Adres: .....

Telefoon: ..... GSM: .....

E-mailadres: .....

Wil anoniem blijven of niet: .....

Op welke wijze wil de persoon gecontacteerd worden: .....

2. Gegevens betreffende de feiten

Plaats waar de laakbare feiten hebben plaatsgevonden

Naam van de plaats (stad, dorp, school, parochie, jeugdbeweging ...)

.....
.....

België

Andere: .....
.....

Leeftijd wanneer de feiten plaatsvonden: .....

Herhaling van de feiten: eenmalig / meerdere keren: .....

3. Gegevens over de dader

NAAM: .....

Voornaam: .....

Overleden of nog in leven: .....

Eventueel adres: .....
.....

Functie toen de feiten plaatsvonden: .....

Plaats waar de functie uitgeoefend werd tijdens de feiten:

.....

Welke was uw relatie met de dader toen de feiten plaatsvonden:

.....
.....

4. Vroegere stappen die ondernomen werden om de feiten te melden

(klacht bij Justitie, eventuele briefwisseling ...)

.....
.....
.....

Datum van deze klachten: .....

Datum en uur van eerste contactname:
.....

Datum van schriftelijke neerslag van de feiten:
.....

Naam van de persoon die de klacht beluisterde:
.....

BIJLAGE 3.

HET STANDAARDMODEL VAN DE DADINGSOVEREENKOMST VOOR EEN DIOCESAAN PRIESTER OF DIAKEN

Tussen ondergetekenden:

De heer/mevrouw: .....

.....
(voornaam en naam van het slachtoffer)

wonende in: .....

.....(adres)

hierna genoemd: de eerste partij

en

Monseigneur: .....

(voornaam en naam van de bisschop),

bisschop van: .....

(naam van het bisdom)

wonende in: .....

.....(adres)

hierna genoemd: de tweede partij

Overwegende dat de eerste partij verklaart in.....

(precisering van datum of periode)

het slachtoffer te zijn geweest van seksueel misbruik gepleegd door .....

.....
(voornaam en naam van de dader),

diocesaan priester/diaken van het bisdom .....

(naam van het bisdom)

Overwegende dat tweede partij in naam van de kerkgemeenschap uitdrukkelijk afstand neemt van dit verwerpelijke gedrag en in naam van de kerkgemeenschap ook haar oprechte verontschuldiging aanbiedt voor de op dit moment gekende feiten die nooit hadden mogen gebeuren,

Overwegende dat tweede partij daarbij haar begrip en medeleven uitsprekt bij alle pijn en leed die eerste partij ondergaan heeft, vanuit het besef dat eerste partij hierbij ernstige menselijke en morele schade heeft opgelopen,

Overwegende dat, ondanks dat deze geleden schade niet in geld waardeerbaar is, tweede partij op basis van een morele solidariteit wil tegemoetkomen aan dit leed en deze pijn, en aan eerste partij een financiële tegemoetkoming wil aanbieden,

wordt volgende overeenkomst van dading afgesloten:

1. Beide partijen stappen naar elkaar toe en wensen door middel van huidige dading en door het doen van wederzijdse toegevingen definitief een einde te stellen aan alle mogelijke betwistingen die tussen hen gerezen zijn of zouden kunnen rijzen omtrent de vraag wie aansprakelijk is voor de geleden schade en omtrent de omvang van deze geleden schade.

2. De tweede partij verbindt zich ertoe dat aan de eerste partij een eenmalige en forfaitaire financiële tegemoetkoming zal worden uitgekeerd van

€..... (bedrag in cijfers en in letters).

De betaling van dit bedrag zal gebeuren binnen de

..... (termijn bv. binnen de maand)

na ondertekening van deze overeenkomst op het rekeningnummer

..... van de eerste partij.

3. De eerste partij aanvaardt het aangeboden eenmalige en forfaitaire compensatiebedrag van € .....

en beschouwt de betaling ervan als een definitieve afsluiting van het geschetste geschil. De eerste partij doet dan ook afstand van elke andere vordering tot schadevergoeding voor de schade geleden uit voormeld seksueel misbruik, die eventueel nog zou kunnen worden ingeleid ten laste van de tweede partij, het bisdom, de vzw van het bisdom of enige andere kerkelijke instantie, voor de gewone hoven en rechtbanken of voor een fonds of centrum voor arbitrage inzake seksueel misbruik.

4. Deze betaling gebeurt tot slot van alle rekeningen tussen de partijen. Partijen benadrukken dat deze dading tot stand kwam na wederzijdse gesprekken en overleg met elkaar en zonder formele erkenning van enige juridische aansprakelijkheid in hoofde van de tweede partij. De betaling van het overeengekomen bedrag betekent het einde van alle betwistingen tussen partijen die hierbij bevestigen dat zij onvoorwaardelijk en onherroepelijk verzaken aan elk recht of vordering die zij jegens elkaar hebben laten gelden of zouden kunnen laten gelden m.b.t. onderliggend geschil.
5. Beide partijen verklaren ten slotte uitdrukkelijk dat zij dit akkoord met discretie en op vertrouwelijke wijze zullen behandelen en dat de privacy van de eerste partij zal beschermd worden. Deze dading wordt afgesloten onverminderd de rechten van de eerste partij om onder eigen verantwoordelijkheid desgewenst al dan niet publiek te getuigen over het seksueel misbruik, met lotgenoten ervaring uit te wisselen of sensibiliserings- en andere activiteiten rond het voorkomen van seksueel misbruik te voeren.

Opgesteld in: .....
(plaats),

op: ..... (datum),

in twee originele exemplaren, waarvan elke partij verklaart één te hebben ontvangen,

De heer/mevrouw

Monseigneur

.....

.....

.....

bisschop van .....

(voornaam en naam)

(naam van het bisdom)

(handtekening)

(handtekening)

.....

.....

BIJLAGE 4.

STANDAARDMODEL VAN DADINGSOVEREENKOMST VOOR EEN RELIGIEUS

Tussen ondergetekenden:

De heer/mevrouw: .....

(voornaam en naam van het slachtoffer)

Wonende in: .....

..... *(adres)*

hierna genoemd: de eerste partij

en

De congregatie .....

(benaming van de religieuze congregatie) vertegenwoordigd door:

.....

(voornaam en naam),

overste van de congregatie,

wonende in: .....

..... *(adres)*

en door

de vzw: .....

..... *(benaming van de vzw),*

met zetel in: .....

..... *(adres van de maatschappelijke zetel),*

vertegenwoordigd door: .....

.....

(voornaam en naam van de vertegenwoordiger),

(kwalificatie van de vertegenwoordiger: bv. voorzitter of afgevaardigd bestuurder), beide gezamenlijk optredend namens de hoger vermelde congregatie,

hierna genoemd: de tweede partij

Overwegende dat de eerste partij verklaart in

.....
(precisering van de datum of de periode)

het slachtoffer te zijn geweest van seksueel misbruik gepleegd door

.....
(voornaam en naam van de dader), religieus behorend tot de hoger vermelde congregatie,

Overwegende dat de overste van de congregatie in naam van de congregatie uitdrukkelijk afstand neemt van dit verwerpelijke gedrag, en in naam van de congregatie ook zijn oprechte verontschuldiging aanbiedt voor de op dit moment gekende feiten die nooit hadden mogen gebeuren,

Overwegende dat de overste van de congregatie daarbij zijn begrip en medeleven uitspreekt bij alle pijn en leed die eerste partij ondergaan heeft, vanuit het besef dat eerste partij hierbij ernstige menselijke en morele schade heeft opgelopen,

Overwegende dat, ondanks dat deze geleden schade niet in geld waardeerbaar is, de congregatie op basis van een morele solidariteit wil tegemoetkomen aan dit leed en deze pijn, en aan eerste partij een financiële tegemoetkoming wil aanbieden,

wordt volgende overeenkomst van dading afgesloten:

1. Beide partijen stappen naar elkaar toe en wensen door middel van huidige dading en door het doen van wederzijdse toegevingen definitief een einde te stellen aan alle mogelijke betwistingen die tussen hen gerezen zijn of zouden kunnen rijzen omtrent de vraag wie aansprakelijk is voor de geleden schade en nopens de omvang van deze geleden schade.

2. De tweede partij verbindt zich ertoe dat aan de eerste partij een eenmalige en forfaitaire financiële tegemoetkoming zal worden uitgekeerd van

€ ..... (bedrag in cijfers en in letters).

De betaling van dit bedrag zal gebeuren binnen de

..... (termijn bv. binnen de maand)

na ondertekening van deze overeenkomst op het rekeningnummer

..... van de eerste partij.

3. De eerste partij aanvaardt het aangeboden eenmalige en forfaitaire compensatiebedrag

van € .....

en beschouwt de betaling ervan als een definitieve afsluiting van het geschetste geschil.

De eerste partij doet dan ook afstand van elke andere vordering tot schadevergoeding

voor de schade geleden uit voormeld seksueel misbruik, die eventueel nog zou kunnen worden ingeleid ten laste van de tweede partij, de vzw congregatie, de overste van de congregatie of enige andere kerkelijke instantie, voor de gewone hoven en rechtbanken of voor een fonds of centrum voor arbitrage inzake seksueel misbruik.

4. Deze betaling gebeurt tot slot van alle rekeningen tussen de partijen. Partijen benadrukken dat deze dading tot stand kwam na wederzijdse gesprekken en overleg met elkaar en zonder formele erkenning van enige juridische aansprakelijkheid in hoofde van de congregatie, de vzw congregatie of van de overste van de congregatie. De betaling van het overeengekomen bedrag is het einde van alle betwistingen tussen partijen die hierbij bevestigen dat zij onvoorwaardelijk en onherroepelijk verzaken aan elk recht of vordering die zij jegens elkaar hebben laten gelden of zouden kunnen laten gelden m.b.t. onderliggend geschil.
5. Beide partijen verklaren ten slotte uitdrukkelijk dat zij dit akkoord met discretie en op vertrouwelijke wijze zullen behandelen en dat de privacy van de eerste partij zal beschermd worden. Deze dading wordt afgesloten onverminderd de rechten van de eerste partij om onder eigen verantwoordelijkheid desgewenst al dan niet publiek te getuigen over het seksueel misbruik, met lotgenoten ervaring uit te wisselen of sensibiliserings- en andere activiteiten rond het voorkomen van seksueel misbruik te voeren.

Opgesteld in .....

(plaats),

op .....

(datum),

in twee originele exemplaren, waarvan elke partij verklaart één te hebben ontvangen,

De heer/mevrouw

namens de congregatie

.....
(voornaam en naam)

.....
(naam van de congregatie)

(voornaam en naam van de overste)

.....
(voornaam en naam
van de vertegenwoordiger van de vzw)

(handtekening)

(handtekening)

.....

.....

BIJLAGE 5.

CRITERIA VOOR FINANCIËLE TEGEMOETKOMING ZOALS BEPAALD IN HET ARBITRAGEREGLEMENT

Categorie 1: bij aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer: financiële compensatie tot maximum 2.500 euro. Wanneer het minderjarige slachtoffer onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, valt hij onder categorie 2.

Categorie 2: bij aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer, of waarbij een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer het minderjarige slachtoffer onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde: financiële compensatie tot maximum 5.000 euro.

Categorie 3: bij verkrachting, meer bepaald bij feiten van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij geacht wordt niet te hebben toegestemd: financiële compensatie tot maximum 10.000 euro.

Categorie 4: bij feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksuele misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die geleid hebben tot en aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met seksueel misbruik bewezen wordt: financiële compensatie tot maximum 25.000 euro.